

3. KLASSI EESTI JA VENE KEELE TASEMETÖÖ

Meeli Pandis

Tasemetöö eesmärk oli hinnata I kooliastme õpilaste eesti keele õpitulemuste saavutatust. Tasemetööga kontrolliti õpilaste oskust kuulata, lugeda, mõista ning kasutada suulist ja kirjalikku teksti, samuti rakendada omandatud teadmisi, kontrollida omandatud grammatiliste konstruktsioonide kasutamisoskust.

Lähtuvalt õppekavast keskenduti õppe-eesmärkide saavutatuse ja pädevuste hindamisele. Eesti keele eesmärkidega taotleti, et õpilane:

- arendab kriitilist mõtlemist ja analüüsioskust;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste;
- arendab oma kirjalikku väljendusoskust, omandab õigekirjaoskuse;
- õpib hankima teavet erinevatest allikatest;
- õpib mõtestatult lugema ja kirjutama eri liiki tekste ja pädevustega taotleti, et õpilane:
 - tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest;
 - oskab end häälestada õppeülesandega toimetulemisele, oma tegevusi õppeülesande täitmisel mõtestada.

I kooliastme õppetegevuses on eesti keele õpetamine suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele. Tasemetöö hõlmas eesti ja vene keele ainekavast järgmisi teemasid:

- **kuulamine** - sõna, lause, pikemat teksti nautiv, tähelepanelik, kriitiline kuulamine; kuuldule asjakohane reageerimine; ettelugemise ja jutustamise kuulamine; kuuldu mõistmine sõna, lause, teksti sisu põhjal;
- **kõnelemine** - küsimuste esitamine ja neile vastamine;
- lugemine - jutustava, kirjeldava, tarbe- ja teabeteksti lugemine; loetu mõistmine sõna, lause, teksti sisu põhjal;
- **kirjutamine** - tähtede kirjutamine ja seostamine; sõna ja lause kirjutamine; tahvliit ja õpikust ära kirjutamine; oma kirjutamisvea parandamine.

Õpitulemustest kontrollis tasemetöö järgmist:

- mõistab endamisi lugedes teksti sisu, oskab vastata teemakohastele küsimustele;
- oskab töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- oskab eristada väidet, küsimust;
- oskab kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta arvamust avaldada;
- oskab kuulata eakohast teksti ja toimida saadud sõnumi kohaselt;
- oskab kõnes ja kirjas kasutada terviklauseid;
- teab tähestikku ja oskab kasutada lihtsamat sõnastikku;
- oskab piiritleda lauset ja panna lauselõpumärke;
- oskab kasutada suurt algustähte lause alguses;
- oskab kontrollida kirjutatut näidise järgi;
- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- oskab tahvliit ja õpikust ära kirjutada;
- oskab teksti korrektselt paberile paigutada.

Töö koostamisel lähtuti järgnevast:

- varasemale positiivsele kogemusele tuginedes toetus töö ühele teemale. Seekord valiti selleks raamatud ja raamatukogu;
- töös kasutati erinevaid ülesandeid, mis võimaldas saada informatsiooni kuulamise-, lugemise- ja kirjutamisoskuse kohta;
- töö põhirõhk oli informatsiooni leidmisel, selle kriitilisel hindamisel ja rakendamisel;
- ülesannete lahendamine ja küsimustele vastamine nõudis erinevaid oskusi.

Kirjaoskus, nagu teisedki oskused, omandatakse erinevates kontekstides mõtestatud tegevuse kaudu. Funktsionaalse kirjaoskuse kujundamine peaks olema kooli üks põhiülesannetest ning haarama õppimis- a õpetamisprotsessi kõigis ainetes kogu õpiaja jooksul. Kolmanda klassi emakeele tasemetöö on aastate jooksul asetanud põhirõhu funktsionaalse kirjaoskuse hindamisele ja selle arendamise suunamisele.

Tasemetöö viidi üldjoontes samasena läbi nii eesti kui ka vene õppekeelega koolides (tõlge eesti keelest). Eesti ja vene õppekeelega koolides läbiviidud tööde erinevus seisnes ülesannete õigekirja komponentide hindamises. Mõlemal puhul esitati töö kahes variandis, mis erinesid ülesannete järjekorra poolest.

Tabel 1 esitab ülesannete järjekorra vastavuse eesti- ja venekeelsete tööde A ja B variantides.

Tabel 1 Ülesannete järjekord eesti- ja venekeelse töö A ja B variantides

Eesti A	Eesti B	Vene A	Vene B
1	1	1	1
2	2	2	2
3	6	6	3
4	3	4	6
5	5	3	5
6	4	5	4
Lisa 1	Lisa 1	Lisa 1	Lisa 1
Lisa 2	Lisa 2	Lisa 2	Lisa 2

Tasemetöö koosnes kuuest põhiülesandest ja kahest lisaülesandest, mis ei kuulunud hindamisele (eestikeelse A- variandi järgi).

1. Ülesande täitmine loetud ja kuulnud tekstist saadud informatsiooni põhjal (max 8 punkti). Õpilane loeb esmalt esitatud õpiku sisukorra. Seejärel loeb õpetaja lause, lapsed leiavad, millisest peatükist on lause ning kirjutavad lause järjekorranumbri vastava peatüki juurde. Ülesanne nõuab kuulamis- ja jälgimisoskust, oskust kasutada sisukorda ning algteadmisi loodusõpetusest.
2. Õppetükkide pikkuse hindamine esitatud lehekülgede arvu põhjal nõudis elementaarseid matemaatilisi tehteid: - liitmist-lahutamist, võrdlust (max 5 punkti):
 - õppetükkide pikkuse määramine numeratsiooni põhjal;
 - õppetükkide pikkuse võrdlemine.
3. Dialoogi mõistmise ja täiendamise ülesanne nõudis kirjalikku eneseväljendus- ja , grammatiliste konstruktsioonide kasutamise oskust (max 10 punkti eesti keeles; 12 punkti vene keeles):
 - dialoogi sisuline täiendamine (max 6 p);
 - õigekiri (eesti keeles) suur algustäht max 2 p ja lause lõpumärk max 2 p ning (vene keeles) suur algustäht max 2 p, lause lõpumärk 2 p; ja ortograafia 2 p
4. Teksti lugemine ja mõistmine, küsimuste moodustamine (max 12 punkti):
 - ülesandes tuli loetu põhjal vastata kontrollküsimustele. Ülesanne nõudis eakohast lugemistehnikat, loetu mõistmise, võrdlemise ja analüüsimise oskust ning võimet suhestada informatsiooni isikliku kogemusega ning oskust hinnata informatsiooni ammendavust (max 5 p);
 - teksti kohta küsimuste moodustamine ette antud küsisõna abil (max 3 p);
 - grammatikast lause lõpumärgi kasutamine (max 2 p) ja õigekirja ülesanne (max 2 p).
5. Tähestiku kasutamise ülesandes tuli tähestikuliselt reastada raamatute autorite perekonnanimed. Tähestik oli ette antud (max 5 p).
6. Lausete koostamine, ärakiri (eesti keeles max 11 p, vene keeles max 9 p):
 - lause osade sobitamine sisulise kuuluvuse põhjal (max 4 p);
 - lausete ärakiri (eesti k max 3 p, vene k max 4);
 - koma kasutamine (eesti keeles max 4 p; vene keeles olid komad antud ja nende kasutamist ei hinnatud).

Lisaülesanded:

1. Lugemistekstist (ülesanne 4) leitud informatsiooni kasutamine ja seostamine olemasolevate teadmistega. Matemaatiline tehe aastaarvude (tekstis antud) põhjal ajavahemiku leidmine.
2. Silpanagrammi lahendamine.

Segamini antud silpidest lastekirjaniku nime leidmine ja selle autori teose nimetamine

Ülesanne eeldas lugemust ja teadmisi raamatute ja nende autorite kohta.

Lisaülesanded täiendavaid punkte ei andnud.

Tööde parandamine ja hindamine

Töö läbiviimiseks oli aega üks õppetund (45 minutit), selle sisse kuulus ka tasemetöö läbiviimise juhendmaterjalidega tutvumine. Õpetaja sai tööga tutvuda eelneva tunni jooksul.

Tasemetöö hindamise aluseks on haridusministri 20. septembri 2000. a määrus nr 33 „Õpilase hindamise kord“. Õpetaja võis õpilasele arvestusliku hinde panemisel protsendiskaalat muuta 5 % üles- või allapoole ning vastavalt sellele ka muuta hinnet üles- või allapoole. Tasemetöö punktide arvestamiseks ja hindamiseks oli lisatud vastav juhend.

Tasemetöö täitmise eest võis õpilane maksimaalselt saada eestikeelses versioonis 51 ja venekeelses versioonis 52 punkti. Punktide vastavus hinnete eestikeelses tasemetöös on järgmine:

46 – 51 punkti (90-100%) – hinne „5“;

36 – 45 punkti (70–89%) – hinne „4“;

26 – 35 punkti (50–69%) – hinne „3“;

13 – 25 punkti (25–49%) – hinne „2“;

0 – 12 punkti (0–24%) – hinne „1“.

Tööde hindamise ja punktisumma õigsuse kontrolliks vaadati läbi 300 tööd (1 töö hindegaga „5“, 1 töö hindegaga „4“, üks töö hindegaga „3“ ja üks töö hindegaga „2“ (vastava puudumisel 2 tööd hindegaga „3“) igast osalenud klassist). 3 korral leiti punktiarvestuse vigu, kahel korral vigu punktide liitmises ja kahel korral lubatud normist kõrgemat või madalamat hindamist.

Tasemetöö sooritamise ja tulemuste analüüs

Tasemetöö sooritas 1062 õpilast 79 koolist. Neist 823 õpilast 65st eesti õppekeele koolist ja 239 õpilast 14st vene õppekeele koolist. Töö sooritas 561 poissi, neist 436 eesti ja 125 vene õppekeele koolist, ja 501 tüdrukut, neist 387 eesti ja 114 vene õppekeele koolist.

Tasemetöö toimumise päeval puudus õpetajate andmetel 43 õpilast (3,9%). Tulemuste analüüs on koostatud kõigi osalenud õpilaste tööde põhjal. Lisaülesande hindamist ja punktisumma arvutamist töö hindamisjuhend ei nõudnud ning seetõttu seda ka analüüsitud. Analüüsis on läbivalt esitatud võrdlusandmed lähtudes vastaja soost ja kooli õppekeelest. Tulemused kooli õppekeele lõikes ei ole üks-üheselt võrreldavad, sest maksimaalne võimalik tulemus eesti õppekeele koolides oli 51 p, vene õppekeele koolides 52 p.

Töö A- varianti täitis 543 õpilast, neist 424 eesti ja 119 vene õppekeele koolist B- varianti 519, neist 399 eesti ja 120 vene õppekeele koolist.

Tabel 2 esitab keskmised tulemused töö variantide ja kooli õppekeele võrdluses.

Tabel 2 Keskmiste tulemuste erinevus töö variantide ja kooli õppekeele võrdluses.

		Keskm	Arv
A	eesti keeles	40,81	424
	vene keeles	39,75	119
	A kokku	40,58	543
B	eesti keeles	39,99	399
	vene keeles	40,01	120
	B kokku	39,99	519
	Kõik kokku	40,29	1062

Tasemetöö keskmine sooritusprotsent oli eesti õppekeelega koolis 79,24%, vene õppekeelega koolis 76,69%. Tasemetöö edukus (positiivsete hinnete osakaal) ja kvaliteet (hinnete „4“ ja „5“ osakaal) on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Edukuse ja kvaliteedinäitajad ning keskmised hinded sõltuvalt kooli õppekeelest ja õpilase soost .**Hinnete järgi keskmised**

	Üld	EST	RUS	poiss	tüdruk
edukus (4 ja 5)	77,12%	78,49%	72,38%	71,12%	83,83%
kvaliteet (3,4,5)	95,48%	95,87%	94,14%	93,58%	97,60%
Poiste keskmine hinne	3,89	3,9	3,83		
Tüdrukute keskmine	4,17	4,22	4,01		
Tasemetöö keskmine	4,02	4,05	3,92		
Veerandihinnete keskmine (1027)	4,07	4,11	3,94	3,87	4,3

Tüdrukute edukusprotsent on rohkem kui 10 palli võrra kõrgem. Kooli õppekeelest lähtuvalt ilmnevad olulised erinevused ka edukusnäitajate osas. Kvaliteedi (miinimumtaseme) osas ei ole keele ja soo võrdluses erinevused suured.

Tasemetöö keskmised hinded ei erine palju keskmiste veerandihinnetega ehk võib eeldada, et tasemetöö on õppekavale vastav, mõõtes sama ja samal moel, mida õpetajad hindavad õppeprotsessi jooksul. Korrelatsioon tasemetöö tulemuste ja hinnete vahel oli $r=0,63$. Vene koolide tasemetöö ja veerandi hinded on 0,1 palli võrra madalamad. Poiste ja tüdrukute tulemusi eraldi vaadeldes ilmneb, et tüdrukute keskmine veerandihinne on ligi 0,1 palli kõrgem ja poistel jälle 0,1 palli madalam tasemetöö ja veerandi keskmisest hindest. Eelmise aasta tulemused erinesid ligi 0,2 palli ulatuses.

Võrreldes eelmiste aastate tulemustega (edukus 2004. a 77,55%, 2003. a 96,55%, 2002. a 93,8%; kvaliteet 2004. a 95,91%, 2003. a 82,89%, 2002. a 70,8%) osutus käesolev töö raskusastmelt keskmiseks, olles küllalt hea kõrgemate tulemuste eristamisel. Töö raskusastet võib pidada sobivaks õppekavas omandatu kontrolliks miinimumtasemel.

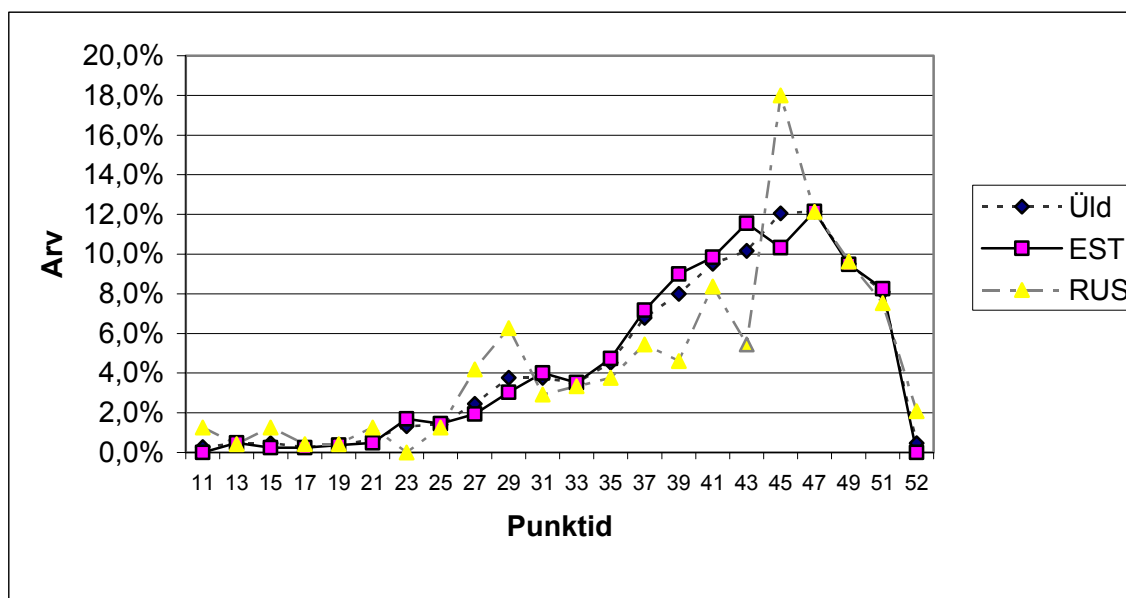
Tabel 4. Tulemuste sagedused

Punkte	Üld	EST	RUS	kokku	EST	RUS
11	0,3%	0,0%	1,3%	3	0	3
13	0,5%	0,5%	0,4%	5	4	1
15	0,5%	0,2%	1,3%	5	2	3
17	0,3%	0,2%	0,4%	3	2	1
19	0,4%	0,4%	0,4%	4	3	1
21	0,7%	0,5%	1,3%	7	4	3
23	1,3%	1,7%	0,0%	14	14	0
25	1,4%	1,5%	1,3%	15	12	3
27	2,4%	1,9%	4,2%	26	16	10
29	3,8%	3,0%	6,3%	40	25	15
31	3,8%	4,0%	2,9%	40	33	7
33	3,5%	3,5%	3,3%	37	29	8
35	4,5%	4,7%	3,8%	48	39	9
37	6,8%	7,2%	5,4%	72	59	13
39	8,0%	9,0%	4,6%	85	74	11
41	9,5%	9,8%	8,4%	101	81	20
43	10,2%	11,5%	5,4%	108	95	13
45	12,1%	10,3%	18,0%	128	85	43
47	12,1%	12,2%	12,1%	129	100	29
49	9,5%	9,5%	9,6%	101	78	23
51	8,1%	8,3%	7,5%	86	68	18
52	0,5%	0,0%	2,1%	5	0	5
	1062	823	239	1062	823	239

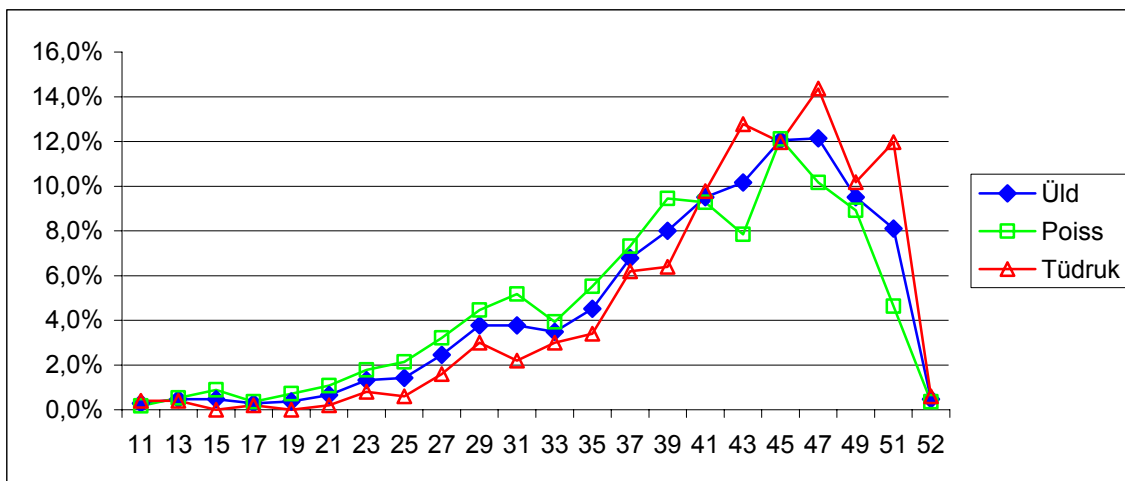
Taas tuleb tõdeda, et suured erinevused tulemustes esinesid võrdluses nii kooli õppekeelega kui ka õpilase sooga. Eesti õppekeelega koolide õpilased ja tüdrukud saavutasid enam häid ja väga häid tulemusi.

Tasemetöös sai kõrgeim punktisumma eestikeelsetes töödes (51 p) 8,3% see on 68 õpilast ja venekeelsetes töödes (52 p.) 2,1%, mis on 5 õpilast.

Tasemetöös saadud 3 madalaimat punktisummat vene keeles olid 1, 7 ja 10, eesti keeles vastavalt: 12, 13 ja 13 punkti. Vahe kõrgeima ja madalaima punktisumma vahel oli venekeelsetes töödes 51p, eestikeelsetes 39p.

Joonis 1. Tulemuste sagedusjaotis lähtuvalt kooli õppekeelest

Joonis 2. Tulemuste sagedusjaotis lähtuvalt õpilase soost

Tasemetöö keskmine punktisumma eesti õppekeelega koolides oli 40,41 (max 51) ja vene õppekeelega koolides 39,88 (max 52). Järgnevalt on esitatud keskmiste võrdlus lähtudes kooli õppekeelest, õpilase soost ja sooritatud töö variandist.

Tabel 5. Keskmised tulemused töö keele, variandi ja õpilase soo võrdluses

	Keskmine summa	EST	RUS
poisid A	39,19	39,36	38,55
poisid B	38,33	38,05	39,26
tüdrukud A	42,12	42,46	40,97
tüdrukud B	41,86	42,14	40,91

Alljärgnevatel tabelitel on esitatud esmalt eesti õppekeelega koolide tulemused ülesannete kaupa ja sugude võrdluses ning seejärel sama vene õppekeelega koolide puhul.

Teises lahttris on lisatud ülesannete järjestus keskmise lahendusprotsendi järgi. Ilmneb, et nii eesti kui venekeelsete tööde puhul on ülesannete raskusastme järjestus sama. Eestikeelsetes töedes langevad poiste ja tüdrukute tulemused raskuse järjestuse osas kokku. Vene õppekeelega koolide puhul erineb tüdrukute tulemus üldisest ja eesti õppekeelega koolide tulemusest ühe ülesande osas: nende jaoks oli dialoogi koostamine lihtsam kui lausete koostamise ja ärakirja ülesanded.

Tabel 6. Tulemused ülesannete kaupa sugude võrdluses eesti õppekeelega koolis

EST	raskus	max	Üld	poiss	tüdruk
Üldine keskmine		51	40,41	38,73	42,31
Ülesanne 1	1	8	7,34	7,20	7,49
Ülesanne 2	6	5	2,31	2,17	2,46
Ülesanne 3	2	10	8,72	8,44	9,04
Ülesanne 4	5	12	8,57	7,98	9,24
Ülesanne 5	4	5	4,01	3,85	4,20
Ülesanne 6	3	11	9,46	9,09	9,87

Tabel 7. Tulemused ülesannete kaupa sugude võrdluses vene õppekeelega koolis

RUS	raskus	max	Üld		poiss		tüdruk	
Üldine keskmine		52	39,88	76,7%	38,92	74,8%	40,94	78,7%
Ülesanne 1	1	8	7,25	90,6%	7,02	87,8%	7,49	93,6%
Ülesanne 2	6	5	3,02	60,4%	3,07	61,4%	2,96	59,2%
Ülesanne 3	2	13	10,50	80,8%	10,42	80,2%	10,64	81,8%
Ülesanne 4	5	12	8,35	69,6%	8,02	66,8%	8,71	72,6%
Ülesanne 5	4	5	3,55	71,0%	3,38	67,6%	3,74	74,8%
Ülesanne 6	3	9	7,19	79,9%	7,00	77,8%	7,40	82,2%

Eesti õppekeelega koolides osutus kuulamisülesanne taas liiga lihtsaks - lahendusprotsent üle 90, õppetükkide mahu arvestamise ülesanne on osutunud ülemäära keeruliseks (keskmine lahendusprotsent alla 50). Vene õppekeelega koolide poiste jaoks ei olnud kuulamisülesanne nii lihtne, samas ületas lehekülgede arvestamise ülesande lahendatus keskmiselt 60% piiri. Selle põhjused vajaksid täiendavat uurimist.

Sugude võrdluses nähtub, et tüdrukute tulemused on keskmiselt enam kui 3 punkti kõrgemad, lähenedes eesti õppekeelega koolides 4 punktile ning vene õppekeelega koolides keskmiselt kaks punkti poiste tulemustest kõrgemad. Eestikeelse haridussüsteemi orienteeritus tüdrukutele on olnud ammu probleemiks, tegelikkuses ei ole jõutud õppematerjalide ega spetsiaalsete programmideni, mis arvestaksid enam poiste huvisid jm vajadusi. Eesti õppekeelega koolide tüdrukute tulemused ületavad vene õppekeelega koolide tüdrukute omi vaatamata sellele, et vene koolide maksimaalne punktivõimalus oli kõrgem eestikeelse töö omast.

Ühe lisaülesande lahendas 38 õpilast (3,6%), mõlemad 58 õpilast (5,5%).

Nii eest- kui ka venekeelsete testide täitmisel ilmnis tüdrukute paremus. Sugude erinevused vene õppekeelega koolides on väiksemad kui eesti õppekeelega koolides. Eesti õppekeelega koolides ulatus erinevus 3,6% ni esimese ülesande puhul (sisukord) ja 10,5 %-ni 4. ülesandes (teabetekst). Taas saab kinnitust tõsiasi, et tüdrukud on otseses tekstitöötlemises edukamad. 2005. aasta töös ei olnud kasutatud graafilisi esitlusi, kus poiste tulemused on varasemates töödes olnud tüdrukutele lähemad.

Vene õppekeelega koolides oli tüdrukute lahendusprotsent poiste omast parem alates 1,6%st kolmandas ülesandes (dialoogi täiendamise) kuni 7,2%ni viiendas ülesandes (tähestiku järjekorra määramise).

Kooli õppekeelest lähtuvalt on punktide alusel üks-üheselt võrreldavad 1., 2., 4. ja 5. ülesanne. 3. ja 6. ülesanne erinesid punktiarvestuse poolest.

Vene õppekeelega koolid lahendasid paremini nii poiste kui tüdrukute osas 2. (matemaatika) ülesannet, eesti koolide poisid ja tüdrukud olid võrdselt paremad ülesande 5 täitmisel (tähestiku järjekord).

Esimeses ülesandes (sisukord) ei olnud erinevus kuigi suur, sugude võrdluses ilmnis eesti õppekeelega koolide poiste paremus vene õppekeelega koolide poiste ees, neljandas (teabetekst ja selle kohta küsimustele vastamine) ülesandes oli, eesti õppekeelega koolide tüdrukute sooritus parem vene õppekeelega koolide tüdrukutest.

Keskmesed tulemused koolitüübiti olid järgmised: algkool 39,65 (N=103), põhikool 39,19 (N=343) ja gümnaasium 41,01 (N=616). Nagu ka möödunud aastal, olid statistiliselt ebaolulisel määral nõrgemad põhikoolides õppijate tulemused, seetõttu ei käsitleta eraldi soolisi ja kooli õppekeelega seotud erinevusi.

Et saada võrreldavaid tulemusi varasemate aastate töödega kodeeriti antud analüüsis REKKi juhendist erinevalt järgmised linnad:

Kohtla-Järve, Narva, Pärnu suurlinna asemel linnadeks; Keila, Kallaste, Narva-Jõesuu, Räpina maakooli asemel linnakoolideks. See tagas ka valimi parema võrreldavuse proportsioonide alusel.

Tabelis 8 on esitatid õpilaste arvud ja keskmised tulemused esialgse jaotuse alusel ning võrdluseks õpilaste arvud varasemate aastate jaotuse põhjal.

Tabel 8. Kooli asukohaga seotud kodeeringu muutused

Esialgne jaotus	Keskmine tulemus	Õpilaste arv	Uus jaotus	Õpilaste arv
Suurlinn	41,20	403	Suurlinn	341
Linn	37,21	85	Linn	247
Maakool	39,76	539	Maakool	474
Piirkonnata	45,43	35		

Tabel 9. Kooli asukohaga seotud erinevused

	Üld	EST	RUS	poiss	tüdruk
Suurlinn	41,43	41,93	39,92	39,70	43,12
	341	255	86	169	172
Linn	39,13	38,42	39,66	38,42	40,03
	247	105	142	137	110
Maakool	40,08	40,02	42,45	38,35	42,10
	474	463	11	255	219

Kuna eesti ja vene õppekeele tasemetööde maksimumpunktide arv oli erinev, siis ei võrrelda neid tulemusi omavahel. Eestikeelsete tasemetööde tulemuste paremus suurlinnas on olnud aastate jooksul püsiv, vene koolides mitte. Statistiliselt oluline erinevus ilmnis suurlinna ja linnakoolide tüdrukute tulemustes esimeste kasuks. Võrreldes eelmise aasta tulemustega on ilmnunud suurlinna koolide paremus tüdrukute osas. Tüdrukute osas said eelmisel aastal kõrgemaid tulemusi linnakoolide õpilased. Tõenäoliselt ei ole aga siin võimalik leida püsivaid tendentse.

Tabel 10 esitab liitklasside õpilaste tulemused.

Tabel 10. Liitklasside tulemused

	Kokku (N 160)	EST (147)	RUS (N 13)
Keskmine punktisumma	39,15	38,93	41,62
Keskmine hinne	3,93	3,92	4,05
Keskmine veerandihinne	4,04	4,05	3,92

Liitklasside tulemused olid ligi kahe punkti võrra üldkeskmistest madalamad. Siin tuleb arvestada, et liitklassides oli ka ebaproportsionaalset palju õpiabi saavaid õpilasi: 28 parandusõppel, 1 individuaalsel õppekaval I, 31 logopeedilisel ravil, 8 muu koduse keelega.

Tabel 9. Parandusõppel, individuaalse õppekava järgi õppivate, logopeedilist abi saavate ja kooli õppekeelest erineva koduse keelega laste keskmised tulemused

	keskmine	N
parandusõpe	29,73	86
individuaalne õppekava	30,67	3
logopeediline abi	36,33	234
muu koduse keelega	40,09	65

Muu koduse keelega õpilaste keskmised tulemused ei erine oluliselt üldvalimi keskmistest tulemustest. Eelmisel aastal olid muu koduse keelega õpilaste tulemused olulisemalt nõrgemad. Ülejäänud gruppide õpilaste keskmised tulemused on kuni kümne punkti võrra madalamad üldkeskmistest. Logopeedilist abi saajate tulemused on oluliselt paremad parandusõppel olevate õpilaste omadest. Eelmisel aastal, kui esmakordselt seda analüüsi, ei erinenud nende gruppide tulemused, olles küll mõlemal juhul oluliselt nõrgemad üldkeskmisest. Mõlemad grupid, eriti logopeedilist abi saajate oma on oluliselt suurenenud.

Tabelis 40 on esitatud keskmised tulemused õpetajate staaži ja ametijärgu võrdluses kahe kodeeringu alusel – tabeli vasakus pooles on võrreldavuse huvides esitatud varasematel aastatel kasutatud jaotus, paremas pooles REKKi andmesisestusel kasutatud jaotus.

Tabel 10. Keskmised tulemused õpetajate staaži alusel

Kodeering varasemate analüüside järgi	Staaž aastates	Õpilaste arv	Keskmine tulemus	Kodeering REKKi järgi	Staaž aastates	õpilaste arv	Keskmine tulemus
0	märkimata	(16 õpilast)	43,93	0	0-9	154	39,9
1	1-4	(28 õpilast)	44,43	1	10-19	395	39,94
2	5-9	(126 õpilast)	38,89	2	20-29	320	40,09
3	10-19	(395 õpilast)	39,94	3	30-39	111	41,52
4	20-	(499 õpilast)	40,59	4	40-	68	41,43
				x	märkimata	16	43,93

Tabel 11. Keskmised tulemused õpetajate ametijärgu alusel

Õpetaja ametijärk	Õpilaste arv	Keskmine tulemus
märkimata või puudub	14	
noorempedagoog	12	38,17
pedagoog	866	39,97
vanempedagoog	172	42,15

Õpetajate küsitluslehtede põhjal ei olnud valimisse kuulunud õpetajate seas õpetaja-metoodikuid. Nagu varasematelgi aastatel ei osutu õpetaja ametijärk oluliseks mõjufaktoriks õpilaste tasemetöö tulemustele. Kuigi tulemused ei erine statistiliselt olulisel määral on tendents kõrgema keskmise punktisumma suunas kõrgemat järku omavate õpetajate klassides.

Hinnangud ja ettepanekud

Hinnangulehe täitis 87 õpetajat, neist 69 eesti ja 17 vene õppekeelega koolist. Üks vene kooli õpetaja oli täitnud kaks vastustelehte (erinevalt). Arvamuste osa oli sageli jäetud täitmata või täidetud osaliselt. - eesti õppekeelega koolides 3 juhul ja vene õppekeelega koolides 2 juhul.

Vastavus õppesisule

Eesti koolide õpetajatest hindas töö õppesisule vastavaks täiendavaid kommentaare lisamata 35 õpetajat. Kaheksal juhul oli lisatud vaid positiivsed kommentaarid:

- töö oli huvitav, õpetlik ja jõukohane, sisuliselt terviklik, nõudis tähelepanu, loogilist mõtlemist ja eneseväljendusoskust, hõlmas eesti keele õpetamise erinevaid alateemasid;
- väga hea oli teema valik, sest raamatukoguga ja info otsimisega puutuvad lapsed tihedalt kokku;
- töö oli tavalistest töödest huvitavam, andis õpilastele uusi teadmisi, tekitas huvi Peruu inkade ja indiaanlaste vastu, nõudis ka laiemaid teadmisi ja oskust neid kasutada.

22 juhul esines ka kriitikat töö sisu või korralduse suhtes:

- kuuel juhul peeti lugemisteksti liiga raskeks (teema tuleb käsitlusele ajaloos neljandas klassis, sisaldas lastele tundmatuid sõnu);
- kahel juhul peeti ennatlikuks jutumärkide kasutamise vajadust dialoogis;
- kahel juhul leiti, et enam pidanuks keskenduma grammatika omandatuse kontrollile;
- üks kord peeti tööd liiga pikaks.

Ülejäänud kriitika oli suunatud 1. ja 2. ülesandele. Sisulisele poolele heideti ette kuulamisülesande uudsust – selliseid ülesandeid ei ole töövihikus ja keerukust. Valdavad olid nende küsimuste puhul vormistamise probleemid - liiga palju kastikesi vastuste märkimiseks, need paigutatud ebatäpselt, instruksioonid liiga pikad ja keerukad. Põhiliseks puuduseks peeti aga teise ülesande tulemuse sõltuvust esimese täitmise edukusest.

Täiendavaid kommentaare lisamata hindas tasemetöö õppesisule vastavaks 10 vene koolide õpetajat. Kahel juhul peeti esimest ülesannet raskeks, kolmel juhul tööd üldiselt liiga mahukaks ja liiga palju lugemistekste sisaldavaks. Kritiseariti dialoogi ülesannet, mida õpetatakse 4. klassis ja trükivigade esinemist. Positiivsena oli märgitud, et töö meeldis õpilastele.

Vastavus õpitulemustele

48 eesti koolide õpetajat pidasid töö tulemusi vastavaks õpitulemustele. Seitsmel juhul ei vastatud sellele küsimusele. Ülejäänud arvamused olid vastandlikud - oli märgitud, et töö ei vastanud õpitulemustele, seda täpsemalt kommenteerimata, paaril juhul väideti, et tulemused olid oodatust (veerandi hinnetest) halvemad. Valdav oli siiski positiivne üllatus, et ka õpiabi saavad lapsed tulid tööga toime.

Paar kommentaari olid vastuolulised:

- selget ülevaadet antud tasemetöö laste õpioskustest ei anna – logopeedilist abi saav laps suudab selle hästi teha, kuid keeleprobleemidega laps jääb kimpu.;
- ülesannete lahendamisel tulid välja õpilase tegelikud nõrgad kohad. Mõned lapsed püüdsid meeletult! Tegelikku taset tasemetöö ei näita. Ühel juhul väideti, et töö tegemise ajaks on õppeaasta programm veel läbimata.

Vene koolides oli jäetud vastavus õpitulemustele vastamata seitsmel juhul, seitsmel juhul peeti tulemusi täiendavate kommentaarideta vastavaks oodatule. Kommentaarides kinnitati poiste tulemuste halvemust ja vajadust edasiseks tööks tekstiga.

Täiendavad soovitusel õpetajatelt

Nagu alati, leidis ka seekord vastakaid arvamusi ja soovitusi.

Sagedasemad olid taas ettepanekud lühendada tööd või pikendada selle täitmiseks antavat aega (11 juhul). Väideti, et õpilased ei jõua mõelda, kiirustavad ja ei jõua kontrollida. Sageli lisati, et see kehtib vaid nõrgemate, aeglasemate, õpiabi saavate laste kohta.

Ühe õpetaja kommentaar, kes väitis, et ei mahtunud 45 minuti sisse ja tema klassis tehti 10 minutit tööd vahetunnist, hindas töö õppesisule vastavaks. See tekitas küsimuse analüüsi usaldusväärsest. Erinevad töö täitmise tingimused seavad kahtluse alla tulemuste võrreldavuse.

Teksti peeti raskeks seitsmel juhul, kord väideti, et arusaamise ja lugemisülesandeid oli piisavalt, kord sooviti panna edaspidi suuremat rõhku tekstiga töötamisele. Soovitati töösse lisada loovaid ülesandeid.

Kuulamisülesannet peeti paaril korral liiga keeruliseks, samuti ka küsimuste moodustamist (kuna selliseid ülesandeid pole töövihikus). Paaril korral sooviti rohkem ja konkreetsemaid keeleülesandeid. Vähem sooviti näha ülesannetes numbreid ja arvutamist (kolmel juhul), sest reaalinetes nõrk õpilane jäi neid lahendades hätta.

Kõige rohkem probleeme (14 juhul) tekitas teine ülesanne, kuna selle tulemus võis sõltuda esimese ülesande lahendusest, sellist situatsiooni paluti edaspidi vältida.

Juhiseid peeti paaril korral liiga paljusõnalisteks ja keerulisteks. Kriitikat tekitasid ka mõningad trükivead.

Hindamisjuhendit peeti õpilassõbralikuks, ühel juhul aga leiti, et see ei toeta diferentseeritud hindamist. Lisaülesande lahendamise eest soovitati punkte anda.

Paluti (kolmel juhul vene koolide õpetajate poolt) töösse mitte panna materjali, mis on programmis ette nähtud maikuus.

Nii töö raskusaste, ülesannete laad kui ka läbiva teema olemasolu teenisid korduvalt kiidusõnu: „Oli tore töö, meeldis lastele ja õpetajale!“.

Järeldused tasemetöö kvaliteedi ja tulemuste kohta

Tasemetöö vastas õppekavale, sh kooliastme üldpädevustele. Ülesanded olid vastavuses kontrollitavatele õpitulemustele. Kasutati tasakaalustatult eri liiki ülesandeid. Töö erinevad variandid olid võrdse raskusastmega. Venekeelne töö erines üldise punktisumma ja kahe ülesande punktisummade poolest ning pole selles osas võrreldav eestikeelse tööga. Töö oli jõukohane 95% õpilastest, häid ja väga häid tulemusi said enam kui kolmveerand õpilastest. Ka õpetajad hindasid tööd valdavalt sobivaks, huvitavaks ja lastele võimetekohaseks. Õpetajad hindasid tulemusi objektiivseteks ja õpilaste tegelikku taset peegeldavaks. Töö tulemused on kõrges korrelatsioonid ($r=0,63$) veerandihinnetega, mis viitab töö valiidsusele.

Tasemetöö kõige raskemaks (ülemäära raskeks: lahendusprotsent alla 50%) ülesandeks nii tulemuste kui ka õpetajate kommentaaride põhjal osutus 2. ülesanne. Seda nii ülesande sisu kui ka korralduslike (juhend, kujundus) ebatäpsuste tõttu.

Kõige lihtsamaks (ülemäära lihtsaks: lahendusprotsent üle 90%) osutus taas kuulamisülesanne.

Keskmiised tulemused erinesid lähtuvalt õpilase soost, kooli õppekeelest ja kooli asukohast. Tüdrukute keskmised tulemused olid kõrgemad nii eesti kui ka vene õppekeelega koolides. Eesti õppekeelega koolides olid keskmised tulemused üldiselt ja enamuses ülesannetes kõrgemad. Erinevused olid suuremad väga heade tulemuste osas.

Kooli asukohaga seotud erinevused on aastate jooksul vähenenud, seda eriti poiste osas. Huvitav oleks teada, millist mõju siinjuures mängib infotehnoloogia levik.

Liitklasside keskmised tulemused olid üldkeskmisest nõrgemad. Samas oli liitklassides suhteliselt rohkem õpiabi saavaid lapsi, kelle õpitulemused ongi (eeldatavalt) nõrgemad.

Õpiabi saavate laste suhteline hulk oli võrreldes mullusega suurenenud ja nende tulemused kõrgemad.

Võimalikud on kaks seletust:

- õpiabi efektiivsus on suurenenud;
- õpiabi saama suunatakse enam väiksemate õpiprobleemidega lapsi.

Õpetajate ametijärk ja staaž ei mõjuta tulemusi olulisel määral.

Ettepanekud

On aastate jooksul korduvad:

- töö koostamisel võiks endiselt kasutada temaatilisuse printsiipi;
- eesti ja venekeelsed töö peaksid olema võrreldavad nii tervikuna kui ka üksikülesannete kaupa nii sisu, mahu kui punktiarvu poolest;
- endiselt peaks raskuse jäama funktsionaalsele lugemisoskusele kui kriitilisele tegurile ka teiste ainete õppimisel, lisandades vähemas mahu grammatika omandatuse kontrolli;

- temaatika ja ülesannete valikul võiks enam üritada keskenduda poistele. Tänavuses töös puudusid graafilised ülesanded, mille tulemustes ei jää varasemate tasemetööde ja maailmakogemuse põhjal poisid alla tüdrukutele vastupidiselt tekstipõhiste ülesannetele;
- oleks aeg tõsisemalt hakata tegelema sooliste erinevuste vähendamisele mõeldud metoodika, õppevara ja projektidega;
- hindamisel peaks säilitama ja laiendama õpetaja õigust arvestada lapse individuaalsust ja konkreetset situatsiooni, samas ei soovita ma kasutada hinde langetamise õigust. Isiklikult soovitan hindamise jätta õpetajale vabatahtlikuks;
- võiks laiendada ja täpsustada õpetaja küsimustikku küsimustega õpetamise, tugiprogrammide ja laste arengu hindamise kohta;
- lisada, jätkata ja laiendada taustuuringuid, mis võimaldaksid leida ka tulemust mõjutavaid sotsiaalseid faktoreid ja seeläbi kujundada täiendavaid haridusprogramme ja –projekte, mis mujal maailmas on olnud tulemuslikud majanduslikult vähekindlustatud, keele- või kultuuririskis olevatest peredest pärit laste toetamisel;
- tasuks kaaluda tasemetöö korraldamist paaristunnis, nii et see sisaldaks ka tagasisidet õpilastele;
- varasemaid tasemetöid ja teiste maade kogemusi kasutades võiks korraldada õpetajate koolitusi lugemisülesannete koostamise ja hindamise ning analüüsi- ja arendamiseks.